

Att klippa i tid och otid

Vi lämnar in denna skrivelse av främst två anledningar. Den första är att det i veckan efter midsommar skedde en omfattande gräsklippning och röjning av en torrbacke med höga naturvärden i centrala Blentarp, under en mycket olämplig tidpunkt. Denna strategi måste omedelbart upphöra. Det andra är att vi, i Naturskyddsföreningen, ser att det behövs en mer långsiktig och naturvårdsanpassad skötsel av de många ytor, bland annat torrängar, som finns i kommunen. Nedan lämnar vi en kortfattad redogörelse för problematiken men också hur man kan gå vidare för att inte bryta mot Miljöbalken och Artskyddsförordningen (SFS 2007:845), bidra till att uppfylla nationella miljömål, policydokument från EU, samt målsättningarna i kommunens egna Grönstruktur- och naturvårdsprogram.

Bakgrund

Sverige har flera uppsatta miljömål, där ”Ett rikt växt- och djurliv” är ett. Andra som är relevanta i detta sammanhang är ”Ett rikt odlingslandskap” och ”God bebyggd miljö”. Inom EU finns en strategi; ”Biodiversity Strategy 2020” vars målsättning är att stoppa förlusten av biologisk mångfald och viktiga ekosystemtjänster till 2020. Detta för att ta sitt globala ansvar inom ramen för den internationella konventionen om biologisk mångfald. Ekosystemtjänster är alla de tjänster naturen ger oss och som bidrar till vårt välbefinnande. Under de senaste fem åren finns flera handledningar och policies för bevarande av dessa framtagna av Naturvårdsverket på uppdrag av Regeringskansliet. Centralt i dessa är att den biologiska mångfalden är en förutsättning för bevarandet av tjänsterna, där exempelvis pollinering och rekreationsvärden är några. Så här skriver bland annat Regeringskansliet:

” Senast 2018 ska betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster vara allmänt kända och integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avväganden och andra beslut i samballet där så är relevant och skäligt”

Men samtidigt konstateras att detta inte var uppnått hösten 2017. I Sjöbo kommun finns ett Grönstruktur- och naturvårdsprogram. I det finns flera biologiskt värdefulla större områden utpekande, men det finns många små områden som inte är upptagna, tex torrbacken i Blentarp. Några av målsättningarna enligt programmet är bland annat att ”Tillgodose människors rätt till och behov av gröna miljöer”, samt att ”Bevara och utveckla naturvärden”. Det senare konkretiseras som följer:

Målet beskriver den riktning naturvårdsarbetet bör ta för att bevara den biologiska mångfalden i kommunen genom att:

- Säkerställa skyddet av de naturvärden som redan är skyddade av miljölagstiftning
- Möjliggöra spridning och vandring av olika arter mellan områden
- Restaurera värdefulla miljöer i naturen
- Säkerställa att rödlistade arter bevaras i livskraftiga populationer
- Skydda kommunens vattenområden från negativ påverkan
- Säkerställa ett hållbart nyttjande av yt- och grundvatten och geologiska resurser

Ett annat mål är att ”Öka kunskapen om och förståelsen för gröna miljöer”. Där står bland annat att ”Målet syftar till att öka kunskap hos myndigheter, organisationer och allmänheten för att skapa ett långsiktigt hållbart grönstruktur- och naturvårdsprogram genom att:

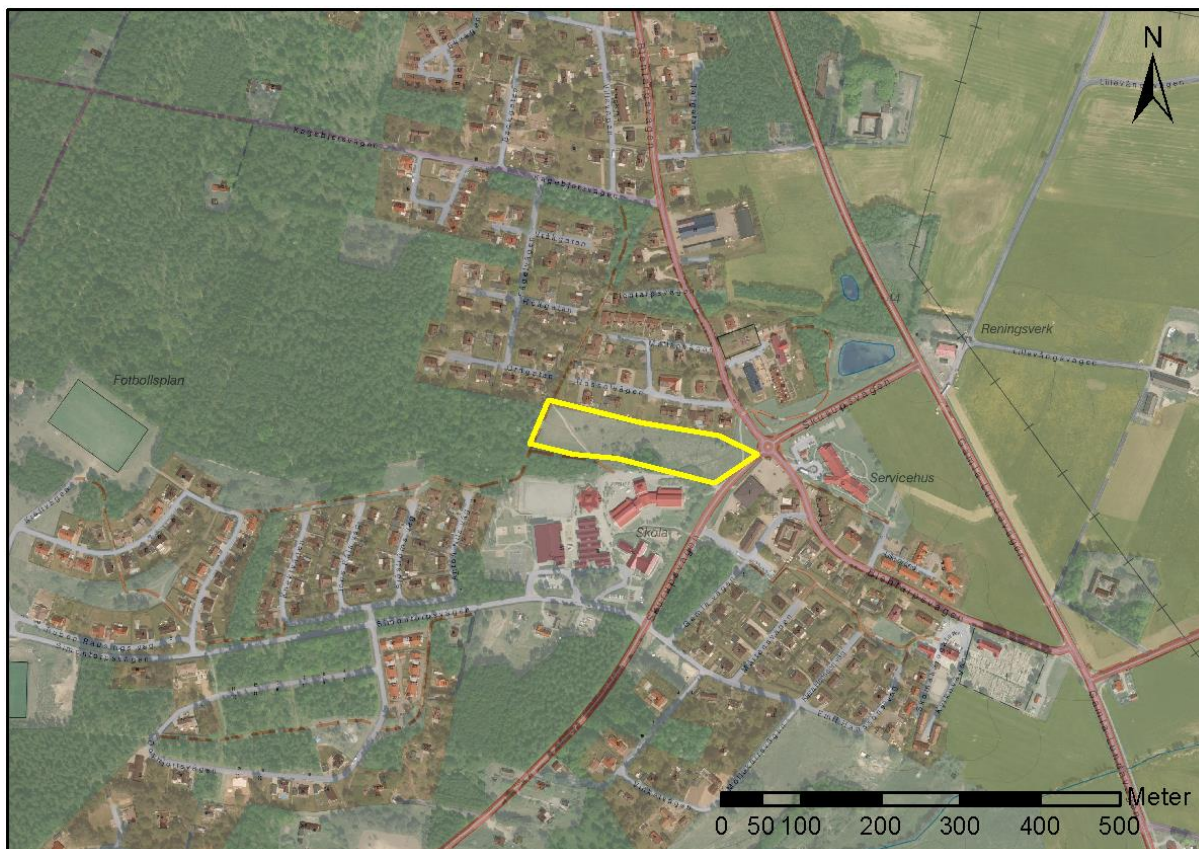
- Utbilda verksamhetsutövare som dagligen arbetar med den gröna miljön
- Erbjudna barn deltagande i skötsel av grönområden för att öka deras kunskaper om och intresse för naturen
- Kontinuerligt förnya kunskapen om naturen i kommunen”

Med tanke på den utveckling som bland annat skett i Blentarpsområdet de senaste åren, och efter midsommar 2018, är vi mycket kritiska till kommunens agerande och undrar hur målsättningarna i detta Grönstruktur- och naturvårdsprogram skall kunna uppfyllas. Oavsett implementering av GNP:s ambitioner inom kommunens alla verksamheter finns det lagar (MB) att förhålla sig till.

Torrängsbacken i Blentarp – ett exempel

Våra torra öppna marker är mycket viktiga för den biologiska mångfalden, och Sjöbo kommun har flera sådana områden. Dessa områden är inte minst viktiga för pollinerande solitärbin (de sticks inte) en grupp med många hotade arter. Dessutom finns här också många rödlistade fjärilar och fridlysta växter. För ca 35% av våra dagflygande fjärilar är trenden minskande. De största hoten mot dessa marker är igenväxning, klippning och övergödning. Torra miljöer skapas däremot ganska ofta när ”störningar” görs i naturen, tex i grustäkter. I centrala Blentarp, strax norr om Storksskolan, finnas en öppen solbelyst torrbacke med höga naturvärden (se karta nedan). Här finns bland annat rödlistade fjärilar (bastardsvärmare och ängsmetallvinge), solitärbin (väddsandbin) och den fridlysta hedblomstern. Sedan några år tillbaka började delar av denna klippas regelbundet med gräsklippare. Varför? Efter midsommar 2018 klipptes dessutom andra stora delar av området också. Detta under en period när den fridlysta hedblomstern börjar blomma och bastardsvärmarnas puppor sitter på grässtråna. Inte nog med detta, våren/sommaren 2018 har varit extremt torr och tillgången på blommande örter för insekterna har varit extremt låg. Hedblomstern är fridlyst enligt Artskyddsförordningen (paragraf 8) och är också rödlistad. Detta innebär enligt Naturvårdsverkets faktainformation att det är förbjudet att: *Plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada växten samt att: Ta bort eller skada frön eller andra delar.* Att då klippa växten innan blomningen är ju överhuvudtaget inte förenligt med vad som står i Artskyddsförordningen eller i kommunens Grönstruktur och naturvårdsprogram. Som vi ser det finnas det stora brister i hanteringen av dessa miljöer, sådant här ska inte få kunna ske. Fynd av arterna som nämns ovan finns rapporterade på Artportalen, så det duger inte att säga ”de visste jag inte”. Notera att det finns fler områden i Blentarp som klipps på liknande sätt, och som har höga naturvärden, exempelvis runt den nya fotbollsplanen. Vi föreslår följande:

- Klipp inte dessa marker med gräsklippare under sommaren. Om de måste klippas gör detta efter blomningen, i början av september
- Låt inte heller markerna växa igen, håll efter buskar och träd
- Om tillgängligheten till området ska öka, gör några mindre stigar (som kan klippas)
- Det kommer aldrig att bli någon ”fin gräsmatta” här, så klippning har enbart en negativ miljöpåverkan och är dessutom ett slöseri med kommuninvånarnas skattepengar och förödande för den biologiska mångfalden.

Nedan följer några bilder på hur det såg ut på plats strax efter midsommar 2018

Bild tagen över torrbacken (pulkabacken) ner mot Storks skolan. Ingen fin gräsmatta men utan kippning är det en värdefull insekts- och floramiljö. Det är bra att det finns en öppen sandig stig, det gynnar sandlevande bin mfl.

Bild tagen över torrbacken (pulkabacken) mot väster. Här klipptes hela området strax efter midsommar. Notera att det lämnades en yta på ca 5 m² nere i kanten på bilden. Det är bra! Här fanns bland annat några väddplantor och på dessa satt bland annat väddsandbi (indikatorart för områden med höga naturvärden) och den rödlistade Ängsmetallvingen (se bild nedan).

Bild tagen över torrbacken mot Tempo. Här klipptes hela området strax efter midsommar. Notera att på den lilla ytan som inte klipptes fanns bland annat några väddplantor med den rödlistade Ängsmetallvingen.

Skötsel av torra marker i ett längre perspektiv

Kommunen bör föregå med gott exempel genom att ha en strategi (som följs) för skötseln av torra marker som också kan gynna mångfalden, men också som kan stimulera allmänheten till liknande insatser i sina trädgårdar/marken. Inte minst för att förstå varför det är bra med blomrika partier istället för torra gräsmattor, helt utan naturvärden. Forskning visar att genom att inte odla/klippa all mark i ett område ökar mångfalden. Vägkanter är ett bra exempel om de sköts rätt. Det visar sig också att för de hotade arterna har man störst skötseleffekt i områden som inte är för intensivt brukat, som stora delar av Sjöbo kommun. Blentarps torrbacke är ett mycket bra

exempel på att även hotade och fridlysta arter kan finnas i bebyggda områden, om de sköts på rätt sätt. Här finns också stora möjligheter att samordna skötsel och kunskapsinhämtande med Storkskolan, i enlighet med intentionerna i Grönstruktur- och naturvårdsprogrammet. Betydelsen av pollinerande insekter för att vi människor ska kunna odla våra produkter, insekterna bidrar därmed till en viktig ekosystemtjänst uppmärksammas alltmer i världen. Det är också så att trädgårdar som ligger nära dessa miljöer också får pollinering från insekterna, och därmed goda förutsättningar för skördar av frukt och bär. Landsortskommunerna har ofta miljöer med störst naturvärden i landet. Vi anser att detta är något som vi kan erbjuda besökare (även turister) men som storstäderna till stor del saknar. Ett exempel på detta är hur besökare värderade att besöka Fyledalen efter restaureringen av Fyleån, enkäten visade att man tyckte ett besök var värt 100 kr. Med 10 000 besökare om året är det socioekonomiska värdet 1 miljon SEK per år. En liknande enkät besvarades av boende i Bjärred i samband med våtmarksanläggning i ett naturområde, och då tyckte minst 4 av 5 att det var viktigt att bevara den biologiska mångfalden. Vi bör därför se den biologiska mångfalden som en resurs och inte som hinder för exploatering, eller som gräsmattor. Det finns tillräckligt med gräsmattor i kommunen, och det lär inte vara dessa som lockar besökare hit, eller som får människor att bo kvar.

Naturreservat i all ära, men vi är naiva om vi tror att det räcker med att bevara biologisk mångfald enbart i dessa. Läs gärna Länsstyrelsens "*Naturvårdsstrategi för Skåne*". Det är också ganska långt mellan olika reservat, i alla fall för organismer med begränsad spridningsförmåga, och därför kan varje liten äng eller "trädgårdsplätt" vara av stor betydelse. Ni bör därför se till att klassificera kommunens torra marker och göra en helhetsbedömning över vilka som har höga värden, och gärna titta på deras strategiska lägen med avseende på spridningsmöjligheter, närhet till skolor och strövstigar. Vi vill lyfta fram följande när det gäller de tätortsnära grönstrukturerna:

- Viktigt att kommunen föregår som gått exempel så att även allmänheten blir uppmärksammas på betydelsen av att gynna pollinatörerna, kanske i sin egen trädgård. Detta är väldigt viktigt. Många bäckar små...
- Information till allmänheten kan göras ganska enkelt för att de ska förstå varför "gräset är lite högt" vissa tider. Sjöbobladet och lokaltidningen är utmärkta för detta. Och naturligtvis sociala medier.
- Utbildning av den personal som genomför klippning etc är nödvändig så att misstag kan undvikas. Det fungerar uppenbarligen inte nu.
- Även om man nu klipper torrängar, och att naturvärdena därför är begränsade, kan man ändra strategi för att de ska återfå sina värden och naturliga funktion.

Avslutningsvis vill vi poängtera att vi står till förfogande om ni vill besöka några platser eller ha mer information i detta viktiga ärende.

Med vänlig hälsning,

Per Nyström, vice ordförande i Naturskyddsföreningen i Färs

Blentarp den 3/7-2018